

Sag C-268/24 [Lalfi] ⁱ**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

16. april 2024

Forelæggende ret:

Tribunale di Lecce (Italien)

Afgørelse af:

16. april 2024

Sagsøger:

ZT

Sagsøgt:

Ministero dell'Istruzione e del Merito

Hovedsagens genstand

Sagsøgeren har anlagt sag ved Tribunale di Lecce – Sezione lavoro (retten i Lecce – Afdelingen for arbejdsretlige sager) for at få fastslået, at hun har ret til den godtgørelse, som benævnes »lærerkort«, i henhold til lov nr. 107/2015. Imidlertid fastsætter den gældende italienske lovgivning, som fortolket ifølge den fremherskende opfattelse i national retspraksis, at lærere, der kun har haft midlertidige vikariater, ikke har ret til denne godtgørelse.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

I henhold til artikel 270 TEUF anmoder den forelæggende ret Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse om, hvorvidt en national lovgivning, som fastsætter en godtgørelse til lærere i uddannelsesøjemed, og som fortolkes således, at lærere, der har haft korte og lejlighedsvis vikariater, dvs. midlertidige vikariater, som ikke svarer til etårige stillinger, ikke har ret til denne godtgørelse, er forenelig med

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

§ 4 i rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, som blev indgået den 18. marts 1999 og er opført som bilag til Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP [herefter »direktiv 1999/70«].

Præjudicielle spørgsmål

- Skal § 4 i den rammeaftale, som er opført som bilag til [Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP], fortolkes således, at den er til hinder for, at tildeling af lærerkortet som omhandlet i artikel 1, stk. 121 ff., i legge del 13 luglio 2015, n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (lov nr. 107 af 13.7.2015 – Ændring af det nationale uddannelsessystem og uddelegering med henblik på revision af de gældende lovbestemmelser) (GU nr. 162 af 15.7.2015) begrænses med udgangspunkt i vikariaters varighed?
- Kan de forskellige tilfælde af mangel på personale – som omhandlet i artikel 4, stk. 1, 2 eller 3, i lov nr. 124/1999 – hvor en vikar »besætter« en ledig stilling, i lyset af ovennævnte § 4 anses for at udgøre »objektive forhold«, der udelukker, at der foreligger forskelsbehandling?
- Kan den omstændighed, at en lærer – i samme skoleår – har haft midlertidige vikariater på forskellige skoler i kraft af flere forskellige ansættelseskontrakter, anses for at udgøre et objektive forhold som omhandlet i § 4 i den rammeaftale, som er opført som bilag til direktiv [1999/70]?
- Skal vurderingen med hensyn til sammenligningen mellem lærere med tidsbegrænset ansættelse og fastansatte lærere under alle omstændigheder foretages ex ante, eller skal den tage højde for den faktiske varighed af de vikariater, som er gennemført i løbet af skoleåret (eksempelvis såfremt en vikar, om end i kraft af flere kontrakter, har udført arbejde i en periode svarende til den for en vikar, som er udpeget til at besætte en ledig stilling inden for den faktiske arbejdsstyrke)?

Anførte EU-retlige forskrifter og anført praksis fra Domstolen

Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, UNICE og CEEP (EFT 1999, L 175, s. 43), navnlig artikel 1

Rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, som blev indgået den 18. marts 1999 og er opført som bilag til direktiv 1999/70. Navnlig § 2, stk. 1, § 3 og § 4, stk. 1.

Domstolens kendelse af 18. maj 2022, C-450/1, EU:C:2022:411.

Anførte nationale forskrifter og retsafgørelser

Legge del 13 luglio 2015, n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (lov nr. 107 af 13.7.2015 – Ændring af det nationale uddannelsessystem og uddelegering med henblik på revision af de gældende lovbestemmelser) (GU nr. 162 af 15.7.2015) (herefter »lov nr. 107/2015«); navnlig artikel 1, stk. 121-124.

Stk. 121 bestemmer følgende: *»Med henblik på at fremme videreuddannelse af lærere og forbedre deres faglige kompetencer indføres [...] det elektroniske kort til kompetenceudvikling og faglig uddannelse af fastansatte lærere ved skoler af enhver art og på alle niveauer. Kortet, med et nominelt beløb på 500 EUR pr. skoleår, kan anvendes til at købe bøger og tekster, herunder i digitalt format, tryksager og tidsskrifter, som er nyttige til faglig kompetenceudvikling, til at købe hardware og software, til tilmeldelse til kurser med henblik på at udvikle og styrke de faglige kompetencer, som afholdes af institutioner, som er akkrediteret af [ministeriet], til universitetskurser på bachelor-, kandidat- og ph.d.-niveau vedrørende professionen og til universitære efteruddannelser eller masterkurser vedrørende professionen, til at købe billetter til teatre, biografier, museer og udstillinger, til at deltage i kulturelle begivenheder og live-forestillinger samt til initiativer knyttet til de aktiviteter, som er omfattet af treårsplanen for skolernes uddannelsesudbud og den i stk. 124 nævnte nationale uddannelsesplan. Kortets beløb udgør ikke en accessorisk del af lønnen og indgår ikke i den skattepligtige indkomst.«*

Stk. 122-124 angår henholdsvis de nærmere regler vedrørende lærerkortet, som skal fastsættes ved dekret fra formanden for ministerrådet, det årlige udgiftsloft til denne godtgørelse og den faglige uddannelse af fastansatte lærere, som er obligatorisk, permanent og strukturel.

Legge del 3 maggio 1999, n. 124 – Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (lov nr. 124 af 3.5.1999 – Hastebestemmelser vedrørende ansatte i skoler) (GU nr. 107 af 10.5.1999) (herefter »lov nr. 124/1999«); navnlig artikel 4, stk. 1-7.

Stk. 1-3 fastsætter tre former for vikariater:

1. Når det ikke er muligt at besætte lærer- og underviserstillinger, der rent faktisk er ledige og tilgængelige før den 31. december, og hvor det er sandsynligt, at de vil forblive ledige i hele skoleåret, med det fastansatte undervisningspersonale, der udgør en del af den ordinære arbejdsstyrke i provinserne, eller med ekstra personale, og forudsat at det fastansatte personale ikke allerede er blevet ansat i disse stillinger i en eller anden funktion, besættes disse stillinger af årlige vikariater, indtil der gennemføres udvælgelsesprocedurer med henblik på

ansættelse af fast undervisningspersonale. [de såkaldte vikariater inden for den ordinære arbejdsstyrke]

2. Lærer- og underviserstillinger, der ikke er ledige, men som de facto bliver ledige inden den 31. december og frem til skoleårets afslutning, dækkes af midlertidige vikariater med udløb ved undervisningsperiodens udgang. Undervisningstimer, der ikke kan udgøre stillinger på fuld tid eller deltid, dækkes ligeledes af midlertidige vikariater med udløb ved undervisningsperiodens udgang. [de såkaldte vikariater inden for den faktiske arbejdsstyrke]

3. I andre tilfælde end dem, der følger af stk. 1 og 2, dækkes stillingerne af midlertidige vikariater. [de såkaldte midlertidige eller korte og lejlighedsvis vikariater]

Stk. 4 præciserer, at stillinger inden for den ordinære arbejdsstyrke i provinserne under ingen omstændigheder må besættes med ikke fastansat undervisningspersonale.

Stk. 5-7 vedrører proceduren for tildeling af de i stk. 1-3 omhandlede årlige og midlertidige vikariater på grundlag af lister.

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (lovdekret nr. 297 af 16.4.1994 – Godkendelse af den konsoliderede lovtekst vedrørende bestemmelserne om undervisning på skoler af enhver art og på alle niveauer) (almindeligt tillæg til GURI nr. 115 af 19.5.1994), navnlig artikel 282, hvorefter kompetenceudvikling er en grundlæggende ret og forpligtelse for undervisningspersonalet.

Decreto legge del 13 giugno 2023, n. 69 – Disposizioni urgenti per l’attuazione di obblighi derivanti da atti dell’Unione europea e da procedure di infrazione e pre-infrazione pendenti nei confronti dello Stato italiano (lovdekret nr. 69 af 13.6.2023 – Hastebestemmelser truffet til gennemførelse af forpligtelser som følge af EU-retsakter samt verserende traktatbrudssager og -procedurer mod den italienske stat) (herefter »lovdekret nr. 69/2023«). Navnlig artikel 15, som begrænser tildeling af lærerkortet til vikarer inden for den ordinære arbejdsstyrke.

Den nationale kollektive overenskomst for skolesektoren af 4. august 1995, navnlig artikel 28, ifølge hvilken deltagelsen i aktiviteter bestående i faglig uddannelse og kompetenceudvikling udgør en ret for undervisningspersonalet, fordi den udgør et middel til fuldstændig realisering og udvikling af fagligheden.

Den nationale kollektive overenskomst for skolesektoren af 29. november 2007, navnlig artikel 63, stk. 1, hvorefter forvaltningen har pligt til at tilvejebringe instrumenter, midler og muligheder til gennemførelsen af den faglige uddannelse.

Dom nr. 29961/2023 afsagt af Corte di cassazione (kassationsdomstol).

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Sagsøgeren arbejder som lærer og havde stillinger som vikar i skoleårene 2020/2021 og 2021/2022. Nærmere bestemt havde sagsøgeren i skoleåret 202[0]/2021 et vikariat med udløb ved undervisningsperiodens udgang, hvorimod hun i skoleåret 2021/2022 havde en række korte og lejlighedsvis vikariater i perioden fra den 8. oktober 2021 til den 27. maj 2022.
- 2 Vikariatperioderne var ofte sammenhængende. Den første vikariatperiode ophørte den 22. december 2021, med afbrydelse i juleperioden. Den anden vikariatperiode omfattede forskellige kontrakter fra den 24. januar 2022 til den 10. februar 2022, og den tredje periode varede fra den 11. februar 2022 til den 27. maj 2022, med afbrydelse fra og med den 14. til og med den 19. april, svarende til påskeperioden i 2022.
- 3 I disse perioder havde sagsøgeren samme opgaver og forpligtelser som fastansatte lærerkollegaer (og som andre vikarer, der blev udpeget i tilfælde af mangel på personale inden for den ordinære eller den faktiske arbejdsstyrke).
- 4 Under hensyntagen til den i de to skoleår udførte undervisningsaktivitet anmodede sagsøgeren i medfør af lov nr. 107/2015 om den godtgørelse i uddannelsesøjemed, som benævnes »lærerkort« og svarer til et beløb på 500 EUR pr. år, men Ministero dell'istruzione [e del merito] (uddannelses- og meritministeriet) gav afslag på hendes anmodning.
- 5 Sagsøgeren har derfor anlagt sag ved Tribunale di Lecce (retten i Lecce), som er den forelæggende ret, for at få fastslået, at hun har ret til den ovennævnte godtgørelse.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 Sagsøgeren er af den opfattelse, at ministeriets beslutning om ikke at tildele hende godtgørelsen er retsstridig, fordi den er i strid med princippet om ligebehandling mellem arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse og sammenlignelige fastansatte ifølge § 4 i den rammeaftale, som er opført som bilag til direktiv 1999/70. Sagsøgeren har gjort gældende, at hun også skal tildeles den i lov nr. 107/2015 fastsatte rettighed henset til den aktivitet, som hun udførte i egenskab af lærervikar.
- 7 Ministeriet hævder, at dets adfærd er korrekt.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 8 Den forelæggende ret har præciseret, at behovet for præjudiciel afgørelse kun vedrører tildelingen af godtgørelsen med hensyn til aktiviteten som vikar udført i

skoleåret 2021/2022, som består i en række midlertidige vikariater tildelt i henhold til artikel 4, stk. 3, i lov nr. 124/1999.

Hvad angår skoleåret 2020/2021 er den omstændighed, at sagsøgeren havde et vikariat med udløb ved undervisningsperiodens udgang i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, i lov nr. 124/1999, derimod ifølge national retspraksis tilstrækkelig til at fastslå, at hun har ret til godtgørelsen.

I denne forbindelse har den forelæggende ret henvist til dom nr. 29961/2023 fra Corte di cassazione (kassationsdomstol), hvor det understreges, at lovgiver indførte lærerkort med det formål at fremme undervisningsaktiviteter, som varer i mindst et år.

Nærmere bestemt giver den bestemmelse, som indførte lærerkortet, dvs. artikel 1, stk. 121, i lov nr. 107/2015, ifølge Corte di cassazione (kassationsdomstol) udtryk for hensigten om at fremme videreuddannelsen af lærere og forbedre deres faglige kompetencer, hvilket fremhæver formålet om en bedre tjeneste i sin helhed netop ved at forbedre personalets faglighed og undervisningen på skoleårsbasis. Det er også af betydning, at lærerkortet er knyttet til initiativer, som er omfattet af treårsplanen for skolernes uddannelsesudbud, dvs. planlægningsredskaber bestemt til fastsættelse og vurdering af uddannelsessystemets strategiske prioriteter. Tilknytningen til undervisningen på skoleårsbasis er endvidere klart koordineret med de tider inden for uddannelses- og undervisningsplanlægningen, der fastsættes årligt i lærerrådets retningslinjer, som lærere skal overholde.

Særligt relevant ifølge den forelæggende ret er også udtalelsen om emnet fra førstepresidenten for Corte di cassazione (kassationsdomstol), som – inden for rammerne af en kendelse i marts 2024 om afvisning af et fortolkningsspørgsmål forelagt af en anden national ret med hensyn til tildelingen af godtgørelsen i form af lærerkortet – påpegede hvad angår den nævnte dom fra Corte di cassazione (kassationsdomstol), at tildelingen af godtgørelsen også til ikke fastansatte lærere, som imidlertid udfører arbejde i kraft af kontrakter vedrørende vikariater med udløb ved skoleårets afslutning eller ved undervisningsperiodens udgang, er baseret på den omstændighed, at der også med hensyn til disse foreligger den tidsmæssige tilknytning, som lovgiver har villet fastsætte mellem det specifikke uddannelsesredskab i form af lærerkortet og undervisningen på skoleårsbasis.

Den forelæggende ret har påpeget, at disse afgørelser, som er særligt autoritative henset til de organer, som har truffet dem, indeholder præcise indikationer i retning af ikke at tildele godtgørelsen til lærere, der har korte midlertidige vikariater, idet der insisteres på lovgivers valg om at oprette en tilknytning mellem tildelingen af godtgørelsen og undervisningen på skoleårsbasis.

Den forelæggende ret finder imidlertid, at denne restriktive tilgang i national retspraksis, ifølge hvilken den nationale lovgivning skal fortolkes således, at lærere, der har midlertidige vikariater, ikke har ret til godtgørelsen, er i strid med rammeaftalens § 4, hvorefter »[a]nsættelsesvilkårene for personer med

tidsbegrænset ansættelse [ikke må] være mindre gunstige end de, der gælder for sammenlignelige fastansatte, hvis dette udelukkende er begrundet i kontraktens tidsbegrænsede varighed, og forskelsbehandlingen ikke er begrundet i objektive forhold«.

Den forelæggende ret har i denne henseende henvist til Domstolens kendelse af 18. maj 2022 i sag C-450/21 (EU:C:2022:411), hvor Domstolen fastslog, at godtgørelsen i form af lærerkortet skal anses for at være omfattet af ansættelsesvilkårene som omhandlet i denne bestemmelse, eftersom denne godtgørelse ydes »med henblik på at fremme videreuddannelse af lærere, som er obligatorisk for både fastansatte og personale med tidsbegrænset ansættelse i ministeriet, og forbedre deres faglige kompetencer«. Endvidere er »[d]en omstændighed, at det elektroniske kort også kan anvendes til at købe varer og tjenesteydelser, der ikke er tæt knyttet til videreuddannelse, [...] ikke afgørende i forbindelse med kvalifikationen af den i hovedsagen omhandlede godtgørelse som »ansættelsesvilkår««. Desuden kan henvisningen til den simple midlertidige karakter af arbejdet udført af kontraktansat administrativt personale ifølge Domstolen ikke udgøre et objektive forhold, der begrundet en forskelsbehandling efter rammeaftalens § 4, stk. 1.

For så vidt angår den foreliggende sag har den forelæggende ret anført, at alle vikarer dels har samme forpligtelser over for eleverne og samme uddannelsesforpligtelser som fastansatte lærere, uafhængigt af den form for vikariat, som de tildeles, dels ansættes på grundlag af lister.

Den forelæggende ret har understreget, at lærerkortet ikke kræver nogen sammenhæng mellem udgiften (som også kan vedrøre teater- og biografbilletter) og lærerens undervisningsfag, og at lærerkortet ganske vist er defineret som et redskab til at fremme videreuddannelse af lærere og forbedre deres faglige kompetencer, men ikke fastsætter en udgiftsforpligtelse; under alle omstændigheder skal godtgørelsen ikke nødvendigvis anvendes i løbet af det skoleår, for hvilken den tildeles.

Efter den forelæggende rets opfattelse synes tilknytningen til fremme af undervisningen på skoleårsbasis derfor at være eventuel og overladt til lærerens vilje, hvorfor tilknytningen til undervisningen på skoleårsbasis ikke synes at være grundet. Undervisningen på skoleårsbasis kan derfor ikke udgøre et objektive forhold som omhandlet i rammeaftalens § 4.

Den forelæggende ret har tilføjet, at treårsplanen for skolernes uddannelsesudbud udgør en foranstaltning om makroorganisering af skolerne og har større sammenhæng med uddannelsesudbuddet til »publikum« end med lærernes videreuddannelse i sig selv. Denne bestemmelse synes derfor ikke at udgøre et objektive forhold, der er til hinder for tildeling af godtgørelsen til lærere, som har midlertidige vikariater.

Undervisningsplanlægningen er en forudsætning for læreres aktivitet, og alle vikarer, uafhængigt af formen for vikariat, er forpligtet til at overholde den. Alle vikarer, uafhængigt af formen for vikariat, er medlemmer af lærerrådet i den periode, hvori de besætter stillingen.

Den forelæggende ret har derfor understreget de almene formål med lærerkortet, som ville fremstå som diskriminerende, såfremt vikariater var udelukket i det væsentlige på grundlag af stillingens varighed. Endvidere er varighederne af vikariater af forskellig form ofte indbyrdes overlappende, og den eneste forskel mellem dem er grunden til tildelingen af de forskellige stillinger, uden at den udførte aktivitet er af nogen betydning.

Til støtte for sin rekonstruktion har den forelæggende ret afslutningsvis henvist til artikel 15 i lovdekret nr. 69/2023, hvorefter tildeling af lærerkortet er begrænset til lærere inden for den ordinære arbejdsstyrke. Det kan derfor udledes a contrario, at tilknytningen til undervisningen på skoleårsbasis ikke udgør et afgørende kriterium.